

(G)MR: sta/ga voor cultuuronderwijs

Samen werken aan cultuur voor iedereen

In gesprekken over de kwaliteit van onderwijs gaat de aandacht vaak snel naar taal en rekenen. Dat geldt ook bij het bepalen van acties met gelden zoals in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs. Maar goed onderwijs reikt verder: het gaat om een brede ontwikkeling, een stimulerend leerklimaat en het welbevinden van alle kinderen. Kunst en cultuur kunnen hieraan een belangrijke bijdrage leveren. Alle redenen om als (G)MR pal te staan voor cultuuronderwijs op jullie school. Deze folder biedt achtergrondinformatie en vragen die je als (G)MR kunt stellen.

Cultuuronderwijs en de drie doelen van het onderwijs

Goed onderwijs draagt bij aan de kwalificatie, socialisatie en persoonsvorming van leerlingen. Cultuuronderwijs komt tegemoet aan elk van deze doelen. Het verschaft leerlingen de kennis, vaardigheden en houdingen die nodig zijn om later actief deel te nemen aan de samenleving. Leerlingen verwerven kennis over diverse kunstdisciplines en kunstenaars en bekwamen zich in kunstzinnige en creatieve vaardigheden en technieken. Ze leren nadenken over de rol van kunst en cultureel erfgoed in de samenleving en over (culturele) waarden en tradities. En ten slotte leren ze wat kunst en cultuur voor hen persoonlijk kan betekenen en hoe kunst en cultuur helpen om zichzelf en anderen beter te begrijpen.

Plaats van cultuuronderwijs in het curriculum

Kunst en Cultuur vormen een van de verplichte leergebieden voor het primair onderwijs en de onderbouw van het voortgezet onderwijs. Daarnaast is het vak Culturele en Kunstzinnige Vorming (CKV) verplicht in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs en telt het als deelcijfer mee voor de eindlijst. Leerlingen krijgen dus gedurende hun hele schooltijd te maken met kunst en cultuur. Maar de ene school maakt er serieuzer werk van dan de andere. Hoe breder en samenhangender het lesaanbod, hoe beter. Daarom is een doorlopende leerlijn met aandacht voor alle kunstdisciplines en erfgoed belangrijk. Zo is ook de ontwikkeling van de leerlingen beter te volgen.

Nuttige vragen:

- Kent onze school een doorgaande leerlijn voor kunst en cultuur?
- Kent onze school een evenwichtige kennismaking met de verschillende kunstdisciplines en cultureel erfgoed?

Verankering in school

Goed cultuuronderwijs vraagt om een stevige en structurele inbedding in het reilen en zeilen van de school. Dat begint bij het schoolplan en de bijbehorende begroting: Is er beleidsmatig en financieel ruimte voor kunst en cultuur? Geeft de uitwerking van de cultuurparagraaf leraren, leerlingen en ouders voldoende houvast om het cultuuronderwijs vorm te geven? Zijn er voldoende geld en uren uitgetrokken voor lesmethoden, materialen, activiteiten, coördinatie en uitvoering? Een interne cultuurcoördinator heeft bijvoorbeeld minimaal veertig uur per jaar nodig om de taken goed uit te kunnen voeren.

Een cultuurcoördinator is onmisbaar voor goed en samenhangend cultuuronderwijs. In het primair onderwijs kunnen daarnaast kunstvakdocenten de broodnodige specifieke deskundigheid binnenbrengen. Het voortgezet onderwijs werkt al met kunstvakdocenten (zoals tekenen en muziek), maar kan deze nog beter benutten: ze kunnen verbinding tussen vakken bevorderen. Het personeelsbudget en de taakuren bieden daar in principe ruimte voor, het is een kwestie van keuzes maken.

Verbinding met andere leergebieden en vakken

De waarde van cultuuronderwijs reikt verder dan het eigen vak. Kunst en cultuur kunnen andere leergebieden en vakken ondersteunen. Denk aan de inzet van erfgoed bij de geschiedenisles, het gebruik van liedjes om een moderne vreemde taal te leren en creatieve verwerkingsopdrachten in het literatuuronderwijs. Daarnaast leent het zich bij uitstek voor thematisch en vakoverstijgend onderwijs. Mooie voorbeelden zijn combinaties van cultuur- en natuur(kunde) onderwijs, zoals projecten rondom licht en schaduw of ruimtelijke objecten.

Nuttige vragen:

- Bevat het schoolplan van onze school een goed uitgewerkte cultuurparagraaf?
- Werkt onze school met een cultuurcoördinator en kunstvakdocenten?
- Benut onze school de capaciteiten van kunstvakdocenten ten volle?
- Is er voldoende tijd en budget voor cultuuronderwijs, zowel in de lestabel als voor de cultuurcoördinator en de kunstvakdocenten?

Nuttige vragen:

- Welke verbindingen maakt onze school tussen kunst en cultuur en andere leergebieden en vakken?
- Welke projecten en thematisch onderwijs hebben we op school en heeft cultuuronderwijs hier een plek in?

Sociaal-emotionele ontwikkeling en gelijke kansen

Goed cultuuronderwijs draagt bij aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen. Het combineert denken, begrijpen, voelen en doen en voedt de nieuwsgierigheid en het plezier in experimenteren en ontdekken. Cultuuronderwijs reikt leerlingen allerlei vormen en technieken aan om emoties, opvattingen en gedachten te uiten en te delen. Deze ruimte om zich te uiten geldt voor alle leerlingen, ongeacht hun achtergrond, levensomstandigheden of (culturele) interesses van hun ouders. Zo draagt cultuuronderwijs bij aan gelijke kansen en het recht op cultuurdeelname voor iedereen, zoals vastgelegd is in de universele rechten voor het kind.

Verrijking van het schoolleven

Cultuuronderwijs heeft niet alleen een positief effect op de individuele leerling, maar op de hele school. Bij cultuurprojecten kan de hele schoolgemeenschap worden betrokken – van de conciërge, leerlingen, leraren en ouders tot en met de directie. Een succesvol, gezamenlijk ondernomen cultureel evenement heeft een positieve invloed op het schoolklimaat en bevordert de identificatie met de school als fijne leer- en leefomgeving. Meer culturele activiteiten in de school zorgen voor een creatievere inrichting van lokalen, gebouw en het schoolplein waardoor een inspirerende atmosfeer en een aangename leeromgeving ontstaat.

Cultuuronderwijs biedt scholen bovendien uitgelezen kansen om de verbinding aan te gaan met ouders, de buurt en (culturele) partners. Hierdoor ontstaan veelzijdige leermogelijkheden en kan de school zich profileren als een maatschappelijke partner. Ze kan ouders en bewoners motiveren om actiever te zijn en aanmoedigen om zich in te zetten voor de school en de buurt.

Nuttige vragen:

- Benut onze school de kracht van cultuuronderwijs voldoende voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen?
- Is het cultuuronderwijs toegankelijk voor alle leerlingen en krijgen kansarme leerlingen extra ondersteuning om gelijkwaardig deel te kunnen nemen?

Nuttige vragen:

- Bij welke culturele activiteiten kunnen we samenwerken met partners buiten de school, zoals ouders en culturele instellingen?
- Op welke manier betrekken we ouders en de omgeving van de school bij culturele activiteiten?

Meer weten?

LKCA is de landelijke autoriteit op het gebied van cultuureducatie en cultuurparticipatie en zet zich in om kunst en cultuur in de breedste zin van het woord laagdrempelig beschikbaar te maken voor iedereen in heel Nederland. We streven er naar dat iedereen goede cultuureducatie krijgt (op school én in de vrije tijd) en dat iedereen kan meedoen aan culturele activiteiten. www.lkca.nl